

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 16. desember 2024 av Høyesterett i avdeling med

dommer Bergljot Webster
dommer Arne Ringnes
dommer Ingvald Falch
dommer Erik Thyness
dommer Eyvin Sivertsen

HR-2024-2307-A, (sak nr. 24-020128SIV-HRET)
Anke over Eidsivating lagmannsretts dom 5. desember 2023

A (advokat Trude Holmen – til prøve)

mot

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (Regjeringsadvokaten
v/advokat Stein-Erik Jahr Dahl)

S T E M M E G I V N I N G

- (1) Dommer **Thyness:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder gyldigheten av Klagenemnda for naturskadesakers vedtak 20. september 2021 hvor As søknad om naturskadeerstatning fra statens naturskadeordning ble avslått. Saken reiser spørsmål om skaden på en *bygning* som kan forsikres ved en alminnelig forsikringsordning, kan kreves dekket av den statlige ordningen hvis den aktuelle *skaden* på bygningen ikke er dekket av noen slik ordning. Det er i bekreftende fall videre spørsmål om den konkrete skaden skyldtes en naturulykke.
- (3) A eier gårdsbruket Dørum på Ridabu i Hamar kommune. Våren 2017 oppdaget han setningsskader i en gjødselkjeller som var oppført i 2014–2015. Etter nærmere undersøkelser ble det avdekket forekomst av torv under morene der bygningen står.
- (4) Geotekniske undersøkelser har vist at hovedårsaken til setningsskadene er at de myke organiske massene – torven – som ligger under morenen, ble presset sammen etter hvert som gjødselkjelleren ble fylt opp. Utbedringskostnadene er anslått til rundt 4,5 millioner kroner. Sprekkdannelsene er permanente.
- (5) Det er uomtvistet at bygningsarbeidene ikke er utført i samsvar med forutsetningene ved prosjekteringen. Dette er imidlertid ikke hovedårsaken til skadene og er uten betydning for saken slik den står for Høyesterett.
- (6) Bygningene på Dørum er forsikret i Gjensidige Forsikring ASA. Forsikringen omfatter naturskade, jf. lov om naturskedeforsikring 16. juni 1989 nr. 70. A satte i oktober 2018 frem krav om forsikringsdekning. Gjensidige avslo kravet.
- (7) Avslaget på forsikringserstatning ble i november 2019 opprettholdt etter klage til Klagenemnda for naturskadesaker. Avgjørelsen var begrunnet med at oppregningen av relevante naturulykker i lovens § 1 på bakgrunn av forarbeidene måtte anses uttømmende, og at skaden på gjødselkjelleren ikke skyldtes noen slik naturulykke.
- (8) A søkte i mai 2020 Landbruksdirektoratet om erstatning for naturskade. Søknaden ble avslått i vedtak 21. januar 2021.
- (9) A klaget til Klagenemnda for naturskadesaker, som i vedtak 20. september 2021 ikke tok klagen til følge. Vedtaket var begrunnet med at bygningen var dekket av privat forsikring, og at skaden derfor falt utenfor virkeområdet for den statlige naturskadeordningen, jf. naturskadeerstatningsloven § 2 annet ledd, og at dette gjaldt selv om forsikringsselskapet ikke fant skaden dekningsberettiget.
- (10) A anla sak ved Østre Innlandet tingrett mot Gjensidige og staten ved Landbruks- og matdepartementet. Tingretten avsa 10. februar 2023 dom med slik slutning:

«1. Gjensidige Forsikring ASA frifinnes.

2. Staten v/ Landbruks- og Matdepartementet frifinnes.
 3. A betaler 141 936 – etthundreogførtientusennihundreogtrettiseks – kroner i sakskostnader til Gjensidige Forsikring ASA, innen to uker fra forkynnelse av dommen.
 4. A betaler 106 087 – etthundreogsekstusenogåttisyv – kroner i sakskostnader til Staten v/ Landbruks- og Matdepartementet, innen to uker fra forkynnelse av dommen.»
- (11) A anket til Eidsivating lagmannsrett, som 5. desember 2023 avsa dom med slik slutning:
- «1. Anken over tingrettens domsslutning punkt 1 og punkt 2 forkastes.
 2. Sakskostnader tilkjennes ikke for tingretten eller lagmannsretten.»
- (12) Lagmannsretten bygget på at den oppregningen av ulike former for naturulykke som er angitt i naturskadeforsikringsloven § 1 første ledd, er uttømmende, og at naturskadeerstatningsloven ikke gjelder for objekter som kan forsikres etter naturskade-forsikringsloven. Lagmannsretten mente videre at skaden på As gjødselkjeller ikke skyldtes noen naturulykke i lovenes forstand.
- (13) A har anket over den delen av dommen som gjelder kravet mot staten om erstatning med grunnlag i naturskadeerstatningsloven.
- (14) Anken angår ikke den delen av dommen som gjelder kravet mot Gjensidige. Dette kravet er rettskraftig avgjort ved lagmannsrettens dom.

Partenes syn på saken

- (15) Den ankende part – A – har i korte trekk argumentert slik:
- (16) Lagmannsretten har tatt feil når den har lagt til grunn at en naturskade faller utenfor naturskadeordningen når skadeobjektet er forsikret mot naturskade, men skaden etter sin art ikke er dekket av forsikringen. Dette følger av lovens ordlyd og underbygges av blant annet ordningens formål, uttalelser i forarbeidene og rimelighetshensyn.
- (17) Videre har lagmannsretten tatt feil når den har bygget på at skaden på gjødselkjelleren ikke er en naturskade som direkte skyldes en naturulykke i naturskadeerstatningslovens forstand. Det kreves ikke at «store naturkrefter» er satt i spill, eller at skadetilfellene er nær beslektet med lovens eksempler. Det sentrale spørsmålet er om skaden skyldes «naturkrefter som virket», og om det foreligger en tilfeldig og uforutsett hendelse som har karakter av å være en ulykke.
- (18) A har nedlagt slik påstand:
- «1. Klagenemnda for naturskadesakers sitt vedtak i klagesak 34/21 oppheves.
 2. A tilkjennes sakskostnader for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett.»

- (19) Ankemotparten – *staten ved Landbruks- og matdepartementet* – har i korte trekk argumentert slik:
- (20) Naturskadeerstatningsloven § 2 annet ledd avgrenser den statlige erstatningsordningen mot objekter som kan forsikres mot naturskade ved en alminnelig forsikringsordning. Avgrensningen gjelder uavhengig av om enkelte skader på objektet faller utenfor naturskadeforsikringen og derfor bare kan forsikres ved særskilt forsikring. Dette følger av lovens ordlyd lest i sin sammenheng, og det underbygges av uttalelser i forarbeidene til både naturskadeerstatningsloven og naturskadeforsikringsloven.
- (21) Skadetilfellet er videre ingen naturskade «som direkte skyldes naturulykke». Ordlyden må forstås slik at naturkreftenes innvirkning må ha karakter av en ulykke. Det må skilles mellom årsaker som er naturulykker, og årsaker som er en ordinær påvirkning av naturkreftene. Skader av den sistnevnte art er eierens risiko.
- (22) Staten ved Landbruks- og matdepartementet har nedlagt slik påstand:
- «1. Anken forkastes.
 2. Staten v/Landbruks- og matdepartementet tilkjennes sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.»

Mitt syn på saken

Naturskadeerstatning og naturskadeforsikring

- (23) Tap som følger av naturskader, kan dekkes enten av Statens naturskadeordning eller av privat forsikring.
- (24) Vår første lov om erstatning fra staten til ofre for naturskader ble vedtatt i 1961, men også før dette var det gitt hjelp fra staten ved naturskader på grunnlag av bevilgninger vedtatt av Stortinget.
- (25) Ordningen som ble etablert ved 1961-loven, var basert på opprettelsen av Statens naturskadefond, som fikk midler over statsbudsjettet. Ordningen gjaldt fast gods og løsøre i Norge og omfattet naturskade definert som «skade som direkte skyldes naturulykke, såsom skred, storm, flom, stormflo eller lignende.» Som jeg kommer tilbake til, er det en tilsvarende bestemmelse i den någjeldende naturskadeerstatningsloven 2014. I den utstrekning skadelidte var forsikret mot skaden, kunne det ikke kreves erstatning fra fondet.
- (26) Stortinget vedtok i 1989 lov om naturskadeforsikring. Det følger av denne loven at ting som er forsikret mot brannskade, også er forsikret mot naturskade dersom skaden på vedkommende ting ikke dekkes av annen forsikring. Bestemmelsen kan ikke fravikes til skade for den sikrede. Loven innebar at kostnadene knyttet til den statlige ordningen i betydelig grad ble overført til private forsikringskollektiver.

Erstatning fra statens naturskadeordning når skadeobjektet er forsikret, men dekningen ikke omfatter den aktuelle skaden

Lovens ordlyd

- (27) Naturskadeerstatningsloven 2014 § 4 angir betingelsene for erstatning fra statens naturskadeordning slik:
- «Erstatning ytes ved naturskade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv og vulkanutbrudd.»
- (28) Loven trekker i § 2 opp grensen mot forsikringserstatning. Første og annet ledd lyder slik:
- «Det ytes erstatning etter denne loven for naturskade på fast eiendom og løsøre i Norge. ...
- Det ytes ikke erstatning dersom det er adgang til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig forsikringsordning, eller dersom skadelidte faktisk får dekket skaden av en forsikring.»
- (29) Definisjonen av begrepet «naturulykke» er tilnærmet, men – som jeg straks kommer tilbake til – ikke *helt* den samme i naturskedeforsikringsloven § 1 første ledd første og annet punktum, som lyder slik:
- «Ting i Norge som er forsikret mot brannskade, er også forsikret mot naturskade, dersom skaden på vedkommende ting ikke dekkes av annen forsikring. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke i form av skred, storm, flom, stormflo, flodbølge, meteorittnedslag, jordskjelv eller vulkanutbrudd»
- (30) Forholdet i vår sak er at A hadde forsikret gjødselkjelleren. Hans forsikringskrav mot Gjensidige ble imidlertid ikke tatt til følge av lagmannsretten fordi skaden ikke var forårsaket av en type naturulykke som er dekket etter *naturskedeforsikringsloven* § 1 første ledd. Lagmannsrettens dom er for dette kravets vedkommende ikke anket. For så vidt gjelder saken for Høyesterett, må det derfor legges til grunn at *gjødselkjelleren* var forsikret, men at den aktuelle *skaden* ikke var dekket av forsikringen. Jeg presiserer at det er uomtvistet at A heller ikke *kunne ha* skaffet seg dekning av skaden ved en alminnelig forsikringsordning.
- (31) Sentralt for vår sak er at avgrensningskriteriet «naturulykke» ikke er definert helt likt i de to lovene. De formene for naturulykke som dekkes av forsikringsordningen, er *uttømmende* oppregnet i naturskedeforsikringsloven § 1 første ledd annet punktum, mens den tilsvarende oppregningen i naturskadeerstatningsloven § 4 første ledd *ikke* er uttømmende, jf. ordene «så som» før oppregningen i sistnevnte bestemmelse.
- (32) Som følge av dette oppstår sakens første hovedspørsmål, som er om lovens bestemmelse om at det ikke ytes erstatning dersom det er adgang til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig forsikringsordning, gjelder når det skadede *objektet* – her *gjødselkjelleren* – var forsikret, men den aktuelle *skaden* i henhold til forsikringsvilkårene ikke var dekket.
- (33) En naturlig lesning av naturskadeerstatningsloven § 2 tilsier etter min mening at det avgjørende er om det er tegnet, eller ved en alminnelig forsikringsordning kunne ha vært

tegnet, en forsikring som dekker den aktuelle skaden. Jeg er ikke enig med staten i at henvisningen til «skaden» i annet ledd naturlig også kan forstås som en henvisning til forsikring av det aktuelle *objektet* for naturskade generelt, i motsetning til *det konkrete skadetilfellet*. Ordlyden må etter min mening kunne betegnes som klar.

- (34) Ordlydstolkningen støttes av at lovgiver har ønsket at erstatning for naturskade primært skal dekkes ved alminnelig forsikring. Når en naturskade ikke lar seg dekke ved slik forsikring, slår dette formålet ikke til. Den solidaritetstanken som ligger bak statens naturskadeordning, tilsier da at skaden bør omfattes av den statlige ordningen. Dette gjør seg gjeldende med samme styrke enten den manglende forsikringsdekningen skyldes at *skadeobjektet* som sådan ikke lar seg forsikre, eller det bare er den konkrete *typen skade* som ikke lar seg forsikre.

Lovens forhistorie og forarbeider

- (35) Det ble i 1971 nedsatt et lovutvalg som ble bedt om å vurdere i hvilken utstrekning erstatning for naturskader burde søkes løst gjennom forsikring.
- (36) Lovutvalgets utredning lå til grunn for Ot.prp. nr. 46 (1978–79). Det fremgår på side 17 i proposisjonen at mange skadelidte fikk adskillig høyere dekning ved forsikringsordningen innført i 1975 enn de ville ha fått ved den rene dekningen fra den offentlige ordningen.
- (37) Departement sluttet seg til et forslag fra flertallet i lovutvalget, som gikk inn for at naturskader skulle dekkes ved forsikring for så vidt gjaldt ting omfattet av forsikring mot brann. Det ble forutsatt at det skulle trekkes opp en klar grense mellom objekter dekket av forsikring og objekter dekket av den statlige ordningen. Spørsmålet i vår sak – situasjonen hvor forsikringen omfatter det skadede objektet, men den konkrete skaden ikke er dekket av forsikringen – er ikke uttrykkelig omtalt. Det fremgår imidlertid på side 17 i proposisjonen at «[e]n primærdekning ved forsikring forutsetter at enkelte bestemmelser i naturskadeloven endres slik at skader som skal erstattes ved forsikring, ikke kan kreves erstattet av fondet». Det er her tatt utgangspunkt i konkrete *skader*, ikke objekter. Det er ikke noe som tyder på at departementet så for seg at en naturskade skulle kunne falle utenfor dekningen etter både den statlige ordningen og forsikringsordningen.
- (38) At departementet ikke så for seg en slik løsning med en glippe i dekningen, bekreftes også av følgende uttalelse i spesialmotivene til ny § 81 a første ledd i forsikringsavtaleloven:
- «Første ledds annet punktum samsvarer med naturskadelovens § 5, første ledd, men ‘eller lignende’ er sløffet for å få en klar avgrensning av de skadeårsaker som gir forsikringsdekning. Departementet antar imidlertid at skadesaker som har sin årsak i annen naturulykke enn det som er nevnt her må bli gjenstand for behandling i Statens naturskedefond.»
- (39) På dette stadiet synes det følgelig klart at forståelsen var at en naturskade som ikke falt inn under forsikringsdekningen, ville gi grunnlag for erstatning etter bestemmelsene i naturskadeerstatningsloven hvis vilkårene der var oppfylt.
- (40) I forarbeidene til gjeldende lov, Prop 80 L (2013–2014), er lovens anvendelsesområde på side 10 imidlertid beskrevet som tredelt. Inndelingen kan forstås slik at en naturskade kan

være utenfor dekningsområdet for den statlige ordningen selv om skaden ikke lar seg dekke av forsikring ettersom det avgjørende er om *skadeobjektet* kan forsikres:

«Den alminnelige dekningen av risiko for naturskader i Norge er tredelt; 1) ting som er brannforsikret er samtidig forsikret mot naturskade, 2) ting som ikke kan forsikres gjennom en alminnelig forsikring dekkes av den statlige erstatningsordningen for naturskade og 3) ting som er unntatt fra begge disse ordningene, er eierens risiko og ansvar, og må eventuelt forsikres gjennom en spesialavtale.

Naturskadeloven inneholder særskilte bestemmelser som nærmere definerer og avgrenser den statlige erstatningsordningens virkeområde.

For det første følger det av § 1 første ledd at Statens naturskadefond kan yte erstatning for naturskader i de tilfeller hvor det ikke er adgang til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig forsikring. Dette innebærer at dersom skadeobjektet enten er eller kunne ha vært forsikret gjennom en alminnelig forsikring, har ikke staten noen forpliktelse til å yte erstatning.»

- (41) Den forståelsen av regelverket som staten nå gjør gjeldende, synes også reflektert i en utredning fra Statens landbruksforvaltning i 2008 om ny naturskadelov. Det heter her på side 26:

Naturskadeforsikringsloven av 16. juni 1989 § 1 fastslår at ting som er forsikret mot brannskade også er forsikret mot naturskade dersom skaden på vedkommende ting ikke dekkes av annen forsikring. Dette innebærer at bygninger mv. som kan brannforsikres, ikke er omfattet av den statlige erstatningsordningen.

- (42) Hverken i proposisjonen eller i utredningen er det imidlertid gitt noen begrunnelse for den tolkningen som kan synes forutsatt, og problemstillingen i vår sak er ikke omtalt eller nærmere drøftet.
- (43) Det er i omtalen av lovens formål i proposisjonen side 21 uttalt at formålet med dagjeldende lov var å yte erstatning for naturskader «i de tilfeller hvor det ikke er adgang til å forsikre seg mot skaden ved alminnelig forsikring». På samme side gjengis også beskrivelsen av hovedformålet med naturskadeloven slik det kom til uttrykk i Ot.prp. nr. 19 (2004–2005). Det heter der at hovedformålet er å yte erstatning «i de tilfeller hvor det ikke er mulig å tegne alminnelig forsikring mot den aktuelle naturskade». På side 22 heter det at departementets forslag til formålsbestemmelse ikke innebærer noen innholdsmessige endringer sammenlignet med det som var formålet med gjeldende lov. Dette underbygger den forståelsen som følger av ordlyden.

Oppsummering og konklusjon

- (44) Ordlyden i naturskadeerstatningsloven taler klart for at når et objekt som faller inn under lovens § 2, blir skadet som følge av en naturulykke, og skaden ikke kunne ha vært dekket av en alminnelig forsikringsordning, så kan eieren kreve erstatning fra den statlige ordningen såfremt denne lovens vilkår for øvrig er oppfylt.
- (45) Lovens formål og rimelighetshensyn støtter den løsningen som følger av ordlyden, og det er etter min mening ikke tilstrekkelige holdepunkter i forarbeidene for en annen tolkning.

- (46) Tolkningen av loven i samsvar med dens ordlyd støttes også av at departementets forståelse i Ot.prp. nr. 46 (1978–79) synes å ha vært at den statlige ordningen ville omfatte alle naturskader som ikke kunne erstattes ved forsikring.
- (47) Forståelsen av loven i forvaltningen har tilsynelatende endret seg på et senere tidspunkt, og forarbeidene til den någjeldende lov synes å bygge på en forutsetning om at skader på objekter som kan forsikres, ikke kan gi rett til erstatning etter den statlige ordningen. Det er imidlertid ikke noen drøftelse av dette i forarbeidene.
- (48) Etter min mening må det her legges avgjørende vekt på lovens ordlyd, som fremstår som klar og støttes av formålsbetraktninger. De argumenter som taler i motsatt retning, herunder forutsetningen i forarbeidene til någjeldende lov om et annet system, må da vike.
- (49) Skaden på As gjødselkjeller gir følgelig rett til erstatning fra statens naturskadeordning dersom vilkårene i naturskadeerstatningsloven er oppfylt.

Naturulykke

- (50) Som det fremgår av det jeg allerede har gjort rede for, ytes erstatning etter naturskadeerstatningsloven § 4 første ledd for «naturskader som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv og vulkanutbrudd».
- (51) De bevegelsene i grunnen som ledet til skadene på As gjødselkjeller, faller ikke inn under noen av de typene naturulykker som er oppregnet i lovteksten. Hvorvidt det her foreligger en «naturulykke», må derfor vurderes med utgangspunkt i en alminnelig språklig forståelse av uttrykket sammenholdt med de eksemplene som fremgår av lovteksten, forarbeidene og andre bestemmelser som bruker lignende uttrykk.
- (52) En ulykke er etter vanlig språkbruk en hendelse som volder stor skade, og som har inntrådt plutselig og uventet, jf. Det norske akademis ordbok, som definerer uttrykket som en «hendelse som volder stor skade (alvorligere enn uhell)».
- (53) I Prop. 80 L (2013–2014) er begrepet «naturulykke» beskrevet slik på side 37:
- «Etter naturskadeloven skilles det mellom årsaker som er naturulykker og årsaker som er en ordinær påvirkning fra naturkreftene. Skader som følge av 100-årsflom i et vassdrag og skader som skyldes naturlig erosjon i elvebredden kan tjene som eksempel på denne forskjellen.
- Vanlig påvirkning fra naturkreftene, som vil skje selv om det ikke er snakk om ekstraordinære eller uvanlige forhold, er en risiko eller ulempe eieren selv har ansvar for. Dette kan det ikke søkes erstatning for.»
- (54) At en ulykke normalt er noe som inntreffer «plutselig og uventet», kan eksemplifiseres ved legaldefinisjonen av «arbeidsulykke» i folketrygdloven § 13-3 annet ledd, som lyder slik:
- «Som arbeidsulykke regnes en plutselig eller uventet ytre hending som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Som arbeidsulykke regnes også en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid.»

- (55) At tilsvarende må gjelde i relasjon til naturskadeerstatningsloven, illustreres av følgende uttalelse i forarbeidene til endring av naturskadeloven 1961 i 1979, NOU:1974: 9, hvor det på side 24 er uttalt følgende:

«Skade ved at elven i tidens løp graver bort en del av eiendommen, erstattes ikke, men utløser erosjonen et ras, blir det en naturulykke som gir krav på erstatning.»

- (56) Eksempelene på naturulykker som fremgår av den någjeldende naturskadeerstatningsloven § 4 første ledd harmonerer godt med det jeg har utledet av de kildene jeg her har gjort rede for.
- (57) Spørsmålet er så om skaden på As gjødselkjeller direkte skyldes en «naturulykke» i naturskadeerstatningslovens forstand.
- (58) Som nevnt innledningsvis oppdaget A våren 2017 setningsskader i gjødselkjelleren som var oppført i 2014–2015, og geotekniske undersøkelser har vist at hovedårsaken til setningsskadene er at de myke organiske massene som ligger under morenemassene, ble presset sammen etter hvert som gjødselkjelleren ble fylt opp.
- (59) Jeg viser videre til tingrettens beskrivelse av de faktiske forhold, som er gjengitt i lagmannsrettens dom:

«Det er på det rene at slike grunnforhold er svært uvanlige og at skadeårsaken må anses som en uforutsett hendelse. ... Basert på fremlagt dokumentasjon, synes samlet bevegelse i grunnen å ha vært ca. 30 cm. Sammenpressingen skyldes tyngden av gjødselkjelleren. Det dreier seg ikke om store naturkrefter som er satt i spill. Tvert imot fremstår den menneskelige aktiviteten, forstått som tyngden av innretninger på overflaten, som fremtredende i årsaksbildet. Det vises til vitneforklaringen til Per Løvlien om at torven vil tyte opp igjen ('som en svamp') dersom trykket fra overflaten blir tilstrekkelig redusert. Forholdet fremstår heller ikke som noen utpreget enkelthendelse, men er en konsekvens av at bygget har blitt tyngre i takt med økt fyllingsgrad i gjødselkjelleren. Skadeårsaken har for øvrig ikke likhetstrekk med noen av eksemplene som er nevnt i lovtekst eller forarbeider.»

- (60) Med utgangspunkt i de faktiske forholdene som er beskrevet her, kan årsaken til skadene på As gjødselkjeller klart ikke betegnes som noen naturulykke. Det dreier seg om uheldige grunnforhold som over tid har ledet til sprekkdannelser etter hvert som gjødselkjelleren ble fylt opp, og presset økte på fundamentene. Særlig mangler skadeforløpet helt det preg av å være plutselig som forbindes med en ulykke, og forholdene er ikke av en slik dramatisk karakter som preger eksemplene i lovteksten
– skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv og vulkanutbrudd.
- (61) A har i denne sammenheng vist til Rt-1997-550 *permafrost*, som gjaldt en småentreprenør som med grunnlag i den tidligere naturskadeloven 1961 ble tilkjent erstatning etter å ha fått sprekkdannelser i en bolig fordi permafrosten i grunnen hadde tint. Saken har faktiske likhetstrekk med vår sak. Det er for meg likevel ikke nødvendig å gå inn på noen nærmere sammenligning. Jeg viser i denne sammenheng til at permafrost-dommen uttrykkelig bygget på en helt konkret vurdering, se nederst på side 557 der førstvoterende presiserer at hans vurdering «selvsagt [er] begrenset til skade ved tining av permafrost, slik dette naturfenomen har ytret seg i Penthas tilfelle».

- (62) Jeg er etter dette kommet til at skaden på As gjødselekjeller ikke skyldes noen «naturulykke» i naturskadeerstatningslovens forstand. Hans krav mot statens naturskadeordning kan derfor ikke føre frem.

Konklusjon og sakskostnader

- (63) Anken har ikke ført frem, og staten har i utgangspunktet krav på å få erstattet sine sakskostnader etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd. Saken har for Høyesterett imidlertid reist prinsipielle lovtolkningsspørsmål, som det også for staten har vært av betydning å få avklart, og det foreligger etter mitt syn tungtveiende grunner som gjør det rimelig å fritta A for sakskostnadsansvaret, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd.
- (64) Jeg stemmer for slik

D O M :

1. Anken forkastes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke.

(65)	Dommer Ringnes:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(66)	Dommer Falch:	Likeså.
(67)	Dommer Sivertsen:	Likeså.
(68)	Dommer Webster:	

Særmerknad

- (69) Jeg er enig med førstvoterende i hans syn på at det ikke foreligger en naturulykke og slutter meg til førstvoterendes resultat, men jeg har et annet syn på As adgang til å fremme krav under naturskadeerstatningsloven.
- (70) Jeg er enig med førstvoterende i at ordlyden i § 2 andre ledd isolert sett taler for at det er anledning til å fremme krav om erstatning etter naturskadeerstatningsloven for *skader* som ikke er dekket av en alminnelig forsikringsordning. Skadene på As gjødselekjeller er ikke dekket av naturskadeforsikringsloven, og ordlyden tilsier dermed at kravet kan fremmes etter naturskadeerstatningsloven.
- (71) En tilsvarende ordlyd ble vedtatt i 1979 i dagjeldende naturskadelov § 7. På dette tidspunktet kunne man utvilsomt kreve erstatning under den statlige erstatningsordningen hvis skaden ikke ble dekket av forsikringsdekningen, se Ot.prp. nr. 46 (1978–1979) side 33. Spørsmålet oppstår og drøftes av departementet fordi skadeårsakene og dekningen etter den statlige ordningen var litt mer omfattende enn etter forsikringsordningen.

- (72) Ved lovendringene som fulgte, er rettstilstanden og ordlyden i § 7 videreført, se for eksempel naturskadeloven 1994 § 1 nr. 1. I forarbeidene er spørsmålet om muligheten til å kreve dekning etter naturskadeloven for skader som ikke er dekket under forsikringen, ikke berørt. Det er naturlig å anta at rettstilstanden ble videreført.
- (73) I forarbeidene til någjeldende naturskadeerstatningslov forutsettes det imidlertid at det ikke er anledning til å kreve erstatning under naturskadeerstatningsloven hvis objektet er forsikret. I Prop. 80 L (2013–2014) punkt 3.1 side 10, under beskrivelsen av gjeldende rett, heter det:
- «For det første følger det av § 1 første ledd at Statens naturskadefond kan yte erstatning for naturskader i de tilfeller hvor det ikke er adgang til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig forsikring. Dette innebærer at dersom skadeobjektet enten er eller kunne ha vært forsikret gjennom en alminnelig forsikring, har ikke staten noen forpliktelse til å yte erstatning.»
- (74) Det var altså denne rettstilstanden departementet mente fulgte av tidligere lover, og som man mente å videreføre, jf. Prop. 80 L (2013–2014) punkt 8.2.4 side 24. Jeg viser også til førstvoterendes sitat fra proposisjonen side 10. Det er ingen steder drøftet at lovgiver likevel skulle ha et system som åpnet for å kreve erstatning for objekter som er omfattet av naturskadeforsikringsloven også etter naturskadeerstatningsloven. Lovgiver har antakelig ikke vært klar over at den tidligere loven åpnet for at det kunne fremmes krav etter begge systemene. Det ble dermed heller ikke oppfattet at lovens ordlyd måtte endres. Dette forklarer også hvorfor spørsmålet ikke er drøftet nærmere.
- (75) Til tross for lovens ordlyd er det klart at lovgivers intensjon var at det ikke skulle kunne kreves erstatning etter naturskadeerstatningsloven for objekter som var forsikret etter naturskadeforsikringsloven. Vi er utenfor legalitetsprinsippets område, slik at ordlyden ikke har en avgjørende rettskildemessig vekt. Det har også stor betydning for meg at det dreier seg om en erstatningsordning hvor staten har påtatt seg en økonomisk byrde. For slike ordninger må lovgivers intensjoner om hvor grensene for ordningen skal gå, ha særlig stor vekt. Min konklusjon er derfor at skade på objekter som kan forsikres mot naturskader ved alminnelige forsikringsordninger, faller utenfor naturskadeerstatningslovens virkeområde.
- (76) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke.